

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-103-25

UDER56

deregulacja

Pan Szymon HOŁOWNIA
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Projekt ma charakter deregulacyjny.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Art. 1. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, 620, 622 i 769) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 45 w ust. 1 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
„4) ewidencjonuje się informację o zgodzie, o której mowa w art. 50 ust. 28 i 31, wraz z danymi osoby lub podmiotu, któremu płatnik składek udzielił zgody na dostęp do danych.”;
- 2) w art. 50:
 - a) w ust. 7 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„7. W przypadkach, o których mowa w ust. 3–6, 12, 13 i 28, wniosek powinien zawierać:”;
 - b) dodaje się ust. 28–31 w brzmieniu:
„28. Zakład, na wniosek złożony w postaci elektronicznej, udostępnia bezpłatnie bankom, instytucjom finansowym, instytucjom kredytowym oraz instytucjom pożyczkowym, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, z późn. zm.¹⁾), oraz osobom prawnym, jednostkom organizacyjnym lub osobom fizycznym będącym przedsiębiorcami, za zgodą płatnika składek, dane zgromadzone na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45, obejmujące:
 - 1) numer NIP lub numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu,
 - 2) nazwę skróconą lub imię i nazwisko,
 - 3) okres rozliczeniowy,
 - 4) stan rozliczeń należnych składek, do poboru których uprawniony jest Zakład

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1685 i 1863 oraz z 2025 r. poz. 146, 222, 525 i 769.

– w zakresie niezbędnym do zrealizowania przez banki, instytucje finansowe, instytucje kredytowe oraz instytucje pożyczkowe wniosku płatnika składek o udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej lub świadczenie innej usługi, o których mowa w art. 5 i art. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, albo w zakresie niezbędnym do zweryfikowania sytuacji finansowej i gospodarczej płatnika składek przez osoby prawne, jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne będące przedsiębiorcami.

29. Dane i informacje, o których mowa w ust. 28, udostępnia się wyłącznie w postaci elektronicznej, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

30. Zgoda, o której mowa w ust. 28, uprawnia do jednorazowego dostępu do danych.

31. Zgoda jest udzielana osobie lub podmiotowi uprawnionemu, o których mowa w ust. 28, i jest przekazywana do Zakładu wraz z wnioskiem o udostępnienie danych albo jest udzielana bezpośrednio Zakładowi i zawiera dane płatnika składek oraz:

- 1) imię i nazwisko oraz numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL – serię i numer dowodu osobistego lub paszportu – w przypadku, jeżeli zgoda jest udzielana osobie fizycznej;
- 2) nazwę oraz numer NIP albo REGON – w przypadku, jeżeli zgoda jest udzielana podmiotowi innemu niż osoba fizyczna.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Cel wprowadzenia przepisów

Celem projektu jest usunięcie bariery administracyjnej polegającej na umożliwieniu systemowego mechanizmu dostępu do danych przedsiębiorcy posiadającego konto płatnika składek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) dla niektórych podmiotów weryfikujących sytuację gospodarczą i finansową przedsiębiorcy. Wdrożenie tego rozwiązania ograniczy biurokrację, przyspieszy procesy decyzyjne i zwiększy efektywność gospodarki. Projekt ustawy stanowi propozycję deregulacji nr MC-17-190.

1. Obecny stan faktyczny i prawny

Obecnie sprawdzenie rzetelności partnera biznesowego lub kontrahenta czy też udostępnianie informacji o nim w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej m.in. salda rozliczeń na koncie płatnika składek, liczby zgłoszonych osób do ubezpieczeń w ZUS, na potrzeby oceny kredytowej jest czasochłonne z uwagi na konieczność jej wcześniejszego uzyskania, oczekiwania na jego wystawienie i przekazanie tych informacji do banku lub instytucji finansowej. Stanowi to utrudnienie organizacyjne dla przedsiębiorców, wpływa na efektywność instytucji i organów obsługujących, a także w ostateczności na płynność obrotu gospodarczego.

Dodatkowo przedsiębiorcy muszą dokonywać oceny wiarygodności swoich partnerów handlowych głównie w oparciu o dokumenty papierowe.

Podkreślając potrzebę zmiany, można odwołać się do raportu o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) z 2024 r., zgodnie z którym kredyty i pożyczki krajowe stanowią 12,1% źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych w małych i średnich przedsiębiorstwach. Według danych tego raportu przedsiębiorstwa należące do MSP wygenerowały 45,3% PKB (dane za 2021 r.).

Ocena przez bank zdolności kredytowej jest jednym z podstawowych elementów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzeniem działalności bankowej. Dla celu ustalenia, czy kredytobiorca ma zdolność kredytową, niezbędne jest przeprowadzenie przez bank badania różnych obszarów jego aktywności. Ubiegający się o kredyt, w tym również przedsiębiorca, jest bowiem zobowiązany do przedłożenia bankowi dokumentów i informacji niezbędnych do dokonania oceny zdolności kredytowej. Z kolei bank, stosownie do przyjętej regulacji, uzależnia udzielenie kredytu od dokonanej oceny zdolności kredytowej ubiegającego się o kredyt. Po zawarciu umowy kredytu kredytobiorca jest zobowiązany do umożliwienia bankowi

podejmowania wszelkich czynności, które są niezbędne do dokonania oceny jego zdolności kredytowej oraz kontroli spłaty i wykorzystania kredytu. Należy więc dbać o kompletność dostarczanej do banku dokumentacji, w tym o dostarczenie niezbędnych dokumentów/zaświadczeń z urzędów i instytucji – w zakresie ubezpieczeń, z ZUS, zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek, lub rozliczenia salda na koncie płatnika składek. Cyfrowy dostęp pozwoliłby bankowi, za zgodą wnioskodawcy, pobrać dane automatycznie – skracając czas analizy i zmniejszając obciążenia.

Kolejną, bardzo istotną kwestią jest weryfikacja rzetelności partnera biznesowego/kontrahenta. Procedurę KYC¹ reguluje ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2025 r. poz. 644), gdzie w art. 33 i nast. wskazano, że instytucje obowiązane stosują wobec swoich klientów środki bezpieczeństwa finansowego. Procedura KYC dotyczy m.in. banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową, przedsiębiorców prowadzących działalność polegającą na obrocie lub pośrednictwie w obrocie dziełami sztuki, przedmiotami kolekcjonerskimi oraz antykami, podmiotów prowadzących działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Na potrzeby wskazanej procedury instytucje proszą także o aktualizowanie dokumentów, składanie oświadczeń, wyjaśnienia. Aktualnie ocena ta jest wykonywana bez jakiegokolwiek automatyzmu, tj. w oparciu o analizę dokumentów.

Można również wskazać, że w okresie pandemii COVID-19 Polski Fundusz Rozwoju S.A. (PFR) wykorzystywał dane z ww. publicznych rejestrów celem oceny kwalifikacji przedsiębiorcy do otrzymania subwencji finansowej z Tarczy Finansowej. PFR pozyskiwał z ZUS informacje dotyczące stanu zatrudnienia oraz salda na koncie płatnika składek. Stan zatrudnienia ustalano na podstawie imiennych raportów rozliczeniowych za określony okres, przekazując dane w podziale na liczbę pracowników, liczbę etatów oraz liczbę współpracowników. PFR wykorzystywał te dane do weryfikacji wniosków o subwencje finansowe oraz do późniejszego rozliczania i ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi. Weryfikacja obejmowała sprawdzenie zgodności danych zawartych w oświadczeniach przedsiębiorców z informacjami z baz danych ZUS, KAS oraz innych rejestrów publicznych, takich jak KRS, CEIDG czy GUS.

Aktualnie brakuje systemowego mechanizmu dostępu do danych z ZUS i KAS potrzebnych do oceny sytuacji przedsiębiorców. Propozycja zakłada utworzenie cyfrowego narzędzia, które –

¹ Tj. Poznaj Swego Klienta (ang. Know Your Client)

za zgodą przedsiębiorcy – umożliwi automatyczne pobieranie danych przez uprawnione instytucje. To rozwiązanie ograniczy biurokrację, przyspieszy procesy decyzyjne i zwiększy efektywność gospodarki.

Spodziewane korzyści

Przewiduje się, że wdrożenie projektowanych zmian przyczyni się przede wszystkim do:

- automatyzacji i przyspieszenia procesów oceny wiarygodności finansowej,
- zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla przedsiębiorców,
- ułatwienia pozyskiwania danych przez banki, instytucje finansowe, kontrahentów,
- większej przejrzystości i rzetelności informacji gospodarczej,
- wzrostu efektywności procesów kredytowych.

2. Zakres zmian

Wprowadzane rozwiązanie polega na nowelizacji przepisów art. 45 i art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.) poprzez rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do pozyskiwania danych z ZUS (art. 50 tej ustawy), jak również poprzez rozszerzenie zakresu danych ewidencjonowanych na koncie płatnika (art. 45 tej ustawy).

Przepisy zawarte w art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskazują podmioty i organy, którym ZUS udostępnia dane z kont płatników składek dla celów realizacji obowiązków ustawowych. Są to m.in. sądy i prokuratorzy, organy podatkowe, Państwowa Inspekcja Pracy, Policja, Straż Graniczna, Służba Więzienna, komornicy sądowi i organy egzekucyjne w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2025 r. poz. 132, z późn. zm.), minister właściwy do spraw gospodarki oraz minister właściwy do spraw rodziny, pracy i zabezpieczenia społecznego, organy realizujące świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawcze, ośrodki pomocy społecznej, Komisja Nadzoru Finansowego, wojewodowie, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. i PFR S.A.

Dlatego w celu umożliwienia realizacji celu projektu powyższą listę podmiotów uprawnionych poszerzono o banki, instytucje finansowe, instytucje kredytowe, instytucje pożyczkowe wymienione w art. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, z późn. zm.), a także inne podmioty (osoby prawne, jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne będące przedsiębiorcami) weryfikujące płatnika składek (przedsiębiorcę) w zakresie jego sytuacji finansowej czy gospodarczej.

Dostęp do określonych danych z konta płatnika pozwoli ww. podmiotom na potwierdzenie, czy przedsiębiorca kwalifikuje się do uzyskania kredytu, a także umożliwi zweryfikowanie jego rzetelności jako partnera biznesowego/kontrahenta w zakresie wypełniania przez niego obowiązków publicznoprawnych (terminowego opłacania należnych składek, do których poboru zobowiązany jest ZUS), a tym samym zweryfikowania jego płynności finansowej.

Dane podlegające udostępnieniu, zewidencjonowane na koncie płatnika składek w ZUS, to:

- numer NIP lub numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu,
- nazwa skrócona lub imię i nazwisko,
- okres rozliczeniowy,
- stan rozliczeń należnych składek, do poboru których uprawniony jest ZUS.

Dostęp do takich danych będzie możliwy za zgodą przedsiębiorcy, jako właściciela swoich danych, przy czym udzielona zgoda uprawnia do jednokrotnego uzyskania danych.

Zgoda wraz z danymi identyfikującymi osobę lub podmiot uprawniony do dostępu do danych płatnika składek będzie przekazywana do ZUS za pośrednictwem podmiotu uprawnionego wraz z wnioskiem o udostępnienie danych albo przez płatnika składek bezpośrednio do ZUS, a podmiot uprawniony występować będzie do ZUS o udostępnienie danych płatnika składek.

Zgoda płatnika składek, jako warunek uprawniający do dostępu do danych, będzie zapisywana na jego koncie w ZUS, o którym mowa w art. 45 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a tym samym o przedmiotową zgodę rozszerzeniu ulegnie zakres dotychczas ewidencjonowanych na tym koncie danych. Dzięki tej zgodzie uprawnione podmioty mogłyby drogą elektroniczną uzyskać zestaw aktualnych i potrzebnych danych do wyżej wskazanych celów.

Z powyższych względów proponuje się zmiany do art. 45 i art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zmiana ta będzie oznaczała również dostosowanie przez ZUS jego systemu informatycznego do udostępnienia danych zapisanych na kontach płatników składek w ZUS.

Z powyższych powodów konieczna jest interwencja ustawodawcy.

Szczegółowe zmiany w projekcie ustawy

Zmiana ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 1)

Art. 1 pkt 1 (zmiana poprzez dodanie pkt 4 w ust. 1 w art. 45)

Na koncie płatnika składek będzie zapisywana informacja o zgodzie, o której mowa w art. 50 ust. 28 i 30, wraz z danymi osoby lub podmiotu, któremu płatnik składek udzielił zgody na dostęp do danych i informacji zgromadzonych na jego koncie płatnika składek.

Art. 1 pkt 2 lit. a (zmiana w art. 50 ust. 7)

Zgodnie z obowiązującym przepisami art. 50 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku udostępniania przez ZUS danych zgromadzonych na koncie płatnika składek, podmiot wnioskujący o ich udostępnienie musi podać imię i nazwisko lub nazwę skróconą płatnika składek oraz numery, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 2, tj. NIP albo REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu, lub jeden z nich, jeżeli jest wystarczający do identyfikacji płatnika składek.

Zatem również w przypadku udostępnienia danych, o których mowa w projekcie, konieczne jest uzupełnienie przepisu wskazującego na ten obowiązek przez podmioty, które będą występować do ZUS o udostępnienie danych w zakresie niezbędnym do zrealizowania wniosku płatnika składek o udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej lub świadczenie innej usługi, o których mowa w Prawie bankowym, albo w zakresie niezbędnym do zweryfikowania sytuacji finansowej i gospodarczej płatnika składek będącego przedsiębiorcą.

Art. 1 pkt 2 lit. b (dodanie ust. 28–31 do art. 50)

W zakresie niezbędnym do zrealizowania przez banki, instytucje finansowe oraz instytucje kredytowe wniosku płatnika składek o udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej lub świadczenie innej usługi, o których mowa w art. 5 i art. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, albo w zakresie niezbędnym do zweryfikowania sytuacji finansowej i gospodarczej płatnika składek przez osoby prawne, jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne będące przedsiębiorcami, ZUS będzie udostępniał dane dotyczące płatnika składek zewidencjonowane na jego koncie płatnika składek w ZUS. Wskazane przepisy Prawa bankowego wyszczególniają czynności bankowe, którymi są m.in. udzielanie kredytów, udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw, udzielanie pożyczek pieniężnych oraz nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych.

Zakres udostępnianych danych przez ZUS to:

- dane identyfikacyjne (NIP lub REGON, a jeżeli nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu, a także

imię i nazwisko lub nazwę skróconą – w przypadku płatników będących osobami fizycznymi, a nazwę skróconą w przypadku osób prawnych i jednostek organizacyjnych),

- okres rozliczeniowy oraz stan rozliczeń należnych składek, do poboru których uprawniony jest ZUS, czyli składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Emerytur Pomostowych.

Przepis określi podmioty uprawnione jako:

- banki, instytucje finansowe, instytucje kredytowe, a także instytucjom pożyczkowym, zdefiniowane w art. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe,
- osoby prawne, jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne będące przedsiębiorcami upoważnione przez płatnika składek do wglądu do jego danych w ZUS.

Dane będą udostępniane przez ZUS wyłącznie w formie elektronicznej, uwzględniając niezbędną ich ochronę wskazaną w przepisach dotyczących ochrony danych osobowych.

Zgoda będzie zapisywana na koncie płatnika składek i będzie uprawniać do jednorazowego dostępu do danych i będzie mogła być udzielona na dwa sposoby, albo:

- osobie lub podmiotowi uprawnionemu i przekazywana jest do Zakładu wraz z wnioskiem o udostępnienie danych, albo
- udzielana bezpośrednio Zakładowi.

Zgoda udzielona przez płatnika składek koncie podmiotowi lub osobie fizycznej identyfikowanych za pomocą:

- imienia i nazwiska oraz numeru PESEL – w przypadku osób fizycznych będących przedsiębiorcami, a w razie gdy nie nadano jej numeru PESEL – serią i numerem dowodu osobistego lub paszportu,
- nazwą oraz numerem NIP albo REGON – w przypadku podmiotów innych niż osoba fizyczna.

Wejście w życie przepisów

Projektowane zmiany będą mogły wejść w życie od pierwszego dnia miesiąca po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia, z uwagi na konieczność zagwarantowania niezbędnego czasu do dostosowania systemu informatycznego przez ZUS do realizacji przepisu.

Brak jest konieczności zamieszczania przepisów przejściowych.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Przewidywane rozwiązania mają pozytywny wpływ na przedsiębiorców poprzez automatyzację i przyspieszenie procesów oceny wiarygodności finansowej, zmniejszenie obciążenia administracyjnego dla przedsiębiorców, ułatwienia pozyskiwania danych przez banki, instytucje finansowe, kontrahentów, większej przejrzystości i rzetelności informacji gospodarczej, a także wzrost efektywności procesów kredytowych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projektowane rozwiązania nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu dr hab. Sebastian Gajewski, Podsekretarz Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Andrzej Okulowicz – główny specjalista ds. legislacji w Departamencie Ubezpieczeń Społecznych – tel. 538 117 879, e-mail: andrzej.okulowicz@mrpips.gov.pl Sekretariat Departamentu Ubezpieczeń Społecznych – tel. 538 117 390	Data sporządzenia 13.06.2025 r. Źródło: Deregulacja MC-17-190 Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UDER56
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem projektu jest umożliwienie systemowego mechanizmu pozyskania danych przedsiębiorcy posiadającego konto płatnika składek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) przez niektóre podmioty weryfikujące sytuację gospodarczą i finansową przedsiębiorcy, a tym samym usunięcie bariery administracyjnej. Pośrednim skutkiem tej zmiany jest ograniczenie biurokracji oraz przyspieszenie niektórych procesów decyzyjnych w obrocie gospodarczym, co pozytywnie wpłynie na jej efektywność.

1. Obecny stan faktyczny i prawny

Obecnie sprawdzenie rzetelności partnera biznesowego lub kontrahenta czy też udostępnianie informacji o nim w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, m.in. salda rozliczeń na koncie płatnika składek, liczby zgłoszonych osób do ubezpieczeń w ZUS, na potrzeby oceny kredytowej jest procesem czasochłonnym – wymaga wystąpienia z odpowiednim wnioskiem, oczekiwania na udzielenie odpowiedzi oraz przekazania tych informacji do banku lub instytucji finansowej. Stanowi to utrudnienie organizacyjne dla przedsiębiorców, wpływa na efektywność instytucji i organów obsługujących, a także w ostateczności na płynność obrotu gospodarczego.

Dodatkowo przedsiębiorcy muszą dokonywać oceny wiarygodności swoich partnerów handlowych głównie w oparciu o dokumenty papierowe.

Podkreślając potrzebę zmiany można odwołać się do raportu o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) z 2024 r., zgodnie z którym kredyty i pożyczki krajowe stanowią 12,1% źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych w małych i średnich przedsiębiorstwach. Według danych tego raportu przedsiębiorstwa należące do MSP wygenerowały 45,3% PKB (dane za 2021 r.).

Natomiast ocena przez bank zdolności kredytowej jest jednym z podstawowych elementów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzeniem działalności bankowej. Dla celu ustalenia, czy kredytobiorca ma zdolność kredytową, niezbędne jest przeprowadzenie przez bank badania różnych obszarów jego aktywności. Ubiegający się o kredyt, w tym również przedsiębiorca, jest bowiem zobowiązany do przedłożenia bankowi dokumentów i informacji niezbędnych do dokonania oceny zdolności kredytowej. Z kolei bank, stosownie do przyjętej regulacji, uzależnia udzielenie kredytu od dokonanej oceny zdolności kredytowej ubiegającego się o kredyt. Po zawarciu umowy kredytu kredytobiorca jest zobowiązany do umożliwienia bankowi podejmowania wszelkich czynności, które są niezbędne do dokonania oceny jego zdolności kredytowej oraz kontroli spłaty i wykorzystania kredytu. Należy więc dbać o kompletność dostarczanej do banku dokumentacji, w tym o dostarczenie niezbędnych dokumentów/zaświadczeń z urzędów i instytucji – w zakresie ubezpieczeń, z ZUS, zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek, lub rozliczenia salda na koncie płatnika składek. Cyfrowy dostęp pozwoliłby bankowi, za zgodą wnioskodawcy, uzyskać dane – skracając czas analizy i zmniejszając obciążenia.

Kolejną, istotną kwestią jest weryfikacja rzetelności partnera biznesowego/kontrahenta. Procedurę KYC¹ reguluje ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1124, z późn. zm.), gdzie w art. 33 i nast. wskazano, że instytucje obowiązane stosują wobec swoich klientów środki

¹ tj. Poznaj Swego Klienta (ang. Know Your Client)

bezpieczeństwa finansowego. Procedura KYC dotyczy m.in. banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową, przedsiębiorców prowadzących działalność polegającą na obrocie lub pośrednictwie w obrocie dziełami sztuki, przedmiotami kolekcjonerskimi oraz antykami, podmiotów prowadzących działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Na potrzeby wskazanej procedury instytucje proszą także o aktualizowanie dokumentów, składanie oświadczeń, wyjaśnienia. Aktualnie ocena ta jest wykonywana bez jakiegokolwiek automatyzmu, tj. w oparciu o analizę dokumentów.

Można również wskazać, że w okresie pandemii COVID-19 Polski Fundusz Rozwoju S.A. (PFR) wykorzystywał dane z ww. publicznych rejestrów celem oceny kwalifikacji przedsiębiorcy do otrzymania subwencji finansowej z Tarczy Finansowej. PFR pozyskiwał z ZUS informacje dotyczące stanu zatrudnienia oraz salda na koncie płatnika składek. Stan zatrudnienia ustalano na podstawie imiennych raportów rozliczeniowych za określony okres, przekazując dane w podziale na liczbę pracowników, liczbę etatów oraz liczbę współpracowników. PFR wykorzystywał te dane do weryfikacji wniosków o subwencje finansowe oraz do późniejszego rozliczania i ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi. Weryfikacja obejmowała sprawdzenie zgodności danych zawartych w oświadczeniach przedsiębiorców z informacjami z baz danych ZUS, KAS oraz innych rejestrów publicznych, takich jak KRS, CEIDG czy GUS.

Aktualnie brakuje systemowego mechanizmu dostępu do danych, m.in. z ZUS, potrzebnych do oceny sytuacji przedsiębiorców. Propozycja zakłada utworzenie narzędzia, które – za zgodą przedsiębiorcy – umożliwi uzyskanie danych przez uprawnione instytucje.

Spodziewane korzyści

Przewiduje się, że wdrożenie projektowanych zmian przyczyni się przede wszystkim do:

- automatyzacji i przyspieszenia procesów oceny wiarygodności finansowej,
- zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla przedsiębiorców,
- ułatwienia pozyskiwania danych przez banki, instytucje finansowe, kontrahentów,
- większej przejrzystości i rzetelności informacji gospodarczej,
- wzrostu efektywności procesów kredytowych.

Brak jest możliwości osiągnięcia celu projektu za pomocą innych środków niż przyjęcie projektowanej ustawy.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Wprowadzane rozwiązanie polega na nowelizacji przepisów art. 45 i art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.) poprzez rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do pozyskiwania danych z ZUS (art. 50 tej ustawy), jak również poprzez rozszerzenie zakresu danych ewidencjonowanych na koncie płatnika (art. 45 tej ustawy). Przepisy zawarte w art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskazują podmioty i organy, którym ZUS udostępnia dane z kont płatników składek dla celów realizacji obowiązków ustawowych. Są to m.in. sądy i prokuratorzy, organy podatkowe, Państwowa Inspekcja Pracy, Policja, Straż Graniczna, Służba Więzienna, komornicy sądowi i organy egzekucyjne w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2025 r. poz. 132, z późn. zm.), minister właściwy do spraw gospodarki oraz minister właściwy do spraw rodziny, pracy i zabezpieczenia społecznego, organy realizujące świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawcze, ośrodki pomocy społecznej, Komisja Nadzoru Finansowego, wojewodowie, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. i PFR S.A.

Dlatego w celu umożliwienia realizacji celu projektu powyższą listę podmiotów uprawnionych poszerzono o banki, instytucje finansowe, instytucje kredytowe, instytucje pożyczkowe wymienione w art. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, z późn. zm.), a także inne podmioty (osoby prawne, jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne) będące przedsiębiorcami weryfikujące płatnika składek (przedsiębiorcę) w zakresie jego sytuacji finansowej czy gospodarczej.

Dostęp do określonych danych z konta płatnika pozwoli ww. podmiotom na potwierdzenie, czy przedsiębiorca kwalifikuje się do uzyskania kredytu, a także umożliwi zweryfikowanie jego rzetelności jako partnera biznesowego/kontrahenta w zakresie wypełniania przez niego obowiązków publicznoprawnych (terminowego opłacania należnych składek, do których poboru zobowiązany jest ZUS), a tym samym zweryfikowania jego płynności finansowej.

Dane podlegające udostępnieniu, zewidencjonowane na koncie płatnika składek w ZUS, to:

- numer NIP lub numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu,
- nazwa skrócona lub imię i nazwisko,
- okres rozliczeniowy,

– stan rozliczeń należnych składek, do poboru których uprawniony jest ZUS.
Dostęp do takich danych będzie możliwy za zgodą przedsiębiorcy, jako właściciela swoich danych, przy czym udzielona zgoda uprawnia do jednokrotnego uzyskania danych.

Zgoda wraz z danymi identyfikującymi osobę lub podmiot uprawniony do dostępu do danych płatnika składek będzie przekazywana do ZUS za pośrednictwem podmiotu uprawnionego wraz z wnioskiem o udostępnienie danych albo przez płatnika składek bezpośrednio do ZUS, a podmiot uprawniony występować będzie do ZUS o udostępnienie danych płatnika składek.

Zgoda płatnika składek, jako warunek uprawniający do dostępu do danych, będzie zapisywana na jego koncie w ZUS, o którym mowa w art. 45 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a tym samym o przedmiotową zgodę rozszerzeniu ulegnie zakres dotychczas ewidencjonowanych na tym koncie danych. Dzięki tej zgodzie uprawnione podmioty mogłyby drogą elektroniczną uzyskać zestaw aktualnych i potrzebnych danych do wyżej wskazanych celów.

Z powyższych względów proponuje się zmiany do art. 45 i art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zmiana to będzie oznaczała również dostosowanie przez ZUS jego systemu informatycznego do udostępnienia danych zapisanych na kontach płatników składek w ZUS.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Płatnicy składek	2,9 mln	ZUS – dane statystyczne	Wnioski o udostępnienie danych z konta płatnika składek kierowane do ZUS oraz zapisane na koncie płatnika składek zgody płatników na udostępnienie danych upoważnionym podmiotom.
ZUS	1		Udostępnianie danych nowej kategorii podmiotów.
Banki, oddziały instytucji kredytowych oraz oddziały banków zagranicznych	551	KNF – dane za marzec 2025	Podmioty, które mogą złożyć wnioski do ZUS o udostępnienie danych z konta płatnika składek.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa. Projekt ustawy był rozpatrzony w trybie odrębnym, zgodnie z § 98 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, poprzez przekazanie go bezpośrednio do rozpatrzenia przez Stały Komitet Rady Ministrów, z pominięciem etapu uzgodnień, opiniowania i konsultacji publicznych, z uwagi na jego pilny charakter deregulacyjny.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny bieżące)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem (1)(2)												
budżet państwa												

JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
- FUS												
- FP												
- FEP												
- FS												
- FGŚP												
Wydatki ogółem (3)(4)												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
- FUS												
- FP												
- FEP												
- FS												
- FGŚP												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
- FUS												
- FP												
- FEP												
- FS												
- FGŚP												
Źródła finansowania	Wprowadzane zmiany nie powodują wzrostu wydatków z budżetu państwa. Będą one jednak skutkowały wzrostem wydatków ZUS na zmiany w systemie informatycznym, które powinny zostać uwzględnione w planie finansowym ZUS w 2026 r. Wstępne szacunki ZUS dotyczące kosztów zmian: 3,7 mln zł (w tym roczny koszt serwisu ok. 393 tys. zł).											
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe												
Skutki												
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)				
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny bieżące)	duże przedsiębiorstwa											
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw											
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe											
	osoby niepełnosprawne i osoby starsze											
	duże przedsiębiorstwa	Przewidywane rozwiązania mają pozytywny wpływ poprzez automatyzację i przyspieszenie procesów oceny wiarygodności finansowej, zmniejszenie										

W ujęciu niepieniężnym		obciążenia administracyjnego dla przedsiębiorców, ułatwienia pozyskiwania danych przez banki, instytucje finansowe, kontrahentów, większej przejrzystości i rzetelności informacji gospodarczej, a także wzrost efektywności procesów kredytowych.
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przewidywane rozwiązania mają pozytywny wpływ poprzez automatyzację i przyspieszenie procesów oceny wiarygodności finansowej, zmniejszenie obciążenia administracyjnego dla przedsiębiorców, ułatwienia pozyskiwania danych przez banki, instytucje finansowe, kontrahentów, większej przejrzystości i rzetelności informacji gospodarczej, a także wzrost efektywności procesów kredytowych.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu zmiany na sytuację rodzin, obywateli oraz gospodarstw domowych.
	osoby niepełnosprawne i osoby starsze	Brak wpływu zmiany na sytuację osób niepełnosprawnych i osób starszych.
Niemierzalne		

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Dane i jego źródło wskazane w pkt 4. Przyjęto, że zgody płatników składek na udostępnienie danych z ich kont oraz wnioski o udostępnienie danych z tych kont kierowane do ZUS mogą potencjalnie dotyczyć kont wszystkich płatników składek.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☒ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Proponowane zmiany przyspieszą procesy oceny wiarygodności finansowej przedsiębiorców, zmniejszą obciążenia administracyjne dla przedsiębiorców, ułatwią pozyskiwanie danych przez banki, instytucje finansowe, kontrahentów. Zmiany będą wymagały po stronie ZUS obsłużenia nowej kategorii wniosków oraz dodania procedury obsługi tych wniosków, ale dzięki temu nastąpi usprawnienie pozyskiwania danych, potrzebnych na potrzeby oceny kredytowej lub sytuacji finansowej kontrahenta.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☒ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	--

Omówienie wpływu	Proponowana zmiana będzie wymagać po stronie ZUS dostosowania systemów IT ZUS do obsłużenia nowej kategorii wniosków oraz dodania procedury obsługi tych wniosków.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Proponuje się wejście w życie ustawy pierwszego dnia miesiąca po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia, z uwagi na konieczność zagwarantowania niezbędnego czasu na dostosowanie systemu informatycznego przez ZUS do realizacji przepisów ustawy.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Nie przewiduje się ustawowej ewaluacji efektów projektu.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak.	